

XI. évfolyam/6. szám

2008.03.28.

2008. 12 hét

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona piaci jelentés 2

A gabonafélék termelői ára 4

Kötési ár a Budapesti Értéktőzsde Árupiaci
szekcióján 8

Gabona alapú termékek feldolgozói értékesíté-
si átlagára..... 10

Külpiaci piaci információk 12

Készítette:

Keményné Horváth Zsuzsanna

E-mail: Horvath.Zsuzsanna@aki.gov.hu

Kiadó:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci-árinformációs Szolgálat

Magyarország, H-1463 Budapest Pf. 944

Telefon: (0036) 1 476 6092, Fax: (0036) 1 217

8111 Internet: www.aki.gov.hu

Olajosmag piaci jelentés16

A szójabab, a szójaolaj és a szójaliszt különbö-
ző határidőkre szóló kötési ára a

Chicago-i Árutőzsdén 17-18

A növényi olajok heti átlagára a Milánói
Árutőzsdén 19

Nyers növényolaj árak20

Az európai olajnövény-és daraárak.....21

Készítette:

Kemény Gábor

E-mail: Kemeny.Gabor@aki.gov.hu

Bioüzemanyag melléklet.....23

Készítette:

Keresztessyné Mohr Katalin

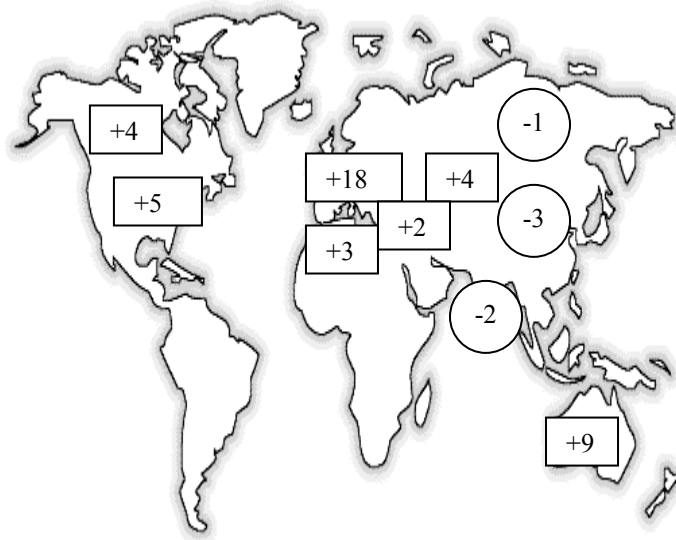
E-mail:

Keresztessyne.Mohr.Katalin@aki.gov.hu

GABONAPIACI JELENTÉS

- *Kanadában, Amerikában, az Unióban, Ausztráliában, Kínában, Ukrajnában, Törökországban és Észak-Afrikában bővíthet a búzatermelés a 2008/2009. gazdasági évben.*
- *Oroszországban, Kazahsztánban, Indiában csökkenhet a búza kínálata a 2008/2009. gazdasági évben.*
- *Dél-Amerikában az előző évi terméshez hasonló mennyiség várható.*
- *Hazánkban jó búzatermés ígérkezik.*
- *Továbbra is magasak a hazai gabona termelői árak.*
- *A hazai és nemzetközi tőzsdéken szintén magasak a gabonajegyzések.*

Világpiaci kitekintés

Kanadában +4-, Amerikában +5-, az Unióban +18-, Ausztráliában +9-, Ukrajnában +4-, Törökországban +2- és Észak-Afrikában +3- millió tonnával bővíthet a búzatermelés a 2008/2009. gazdasági évben a CIC¹ adatai szerint (2008. február 28.). Jelentős termelés-csökkenés Oroszországban, Kínában (-1 millió t), Kazahsztánban (-3 millió t) és Indiában (-2 millió t) várható. A várakozásoknál kisebb búzatermelés miatt Oroszország 40%-ra emelte a búza exportadó-

ját², amelynek hatására a fekete-tengeri szállítások csökkentek. Ez a hatás árgyűrűzött a világpiaci árakra is, erősítve azokat. Kazahsztán exportvámja is ezt a folyamatot erősítette. A gabona február végi és márciusi áremelkedésének hátterében a szűkülő készletek és az erős keresleten túl a gabona és olajos növények szekciójában történő növekvő pénzügyi befektetések állnak. Természetesen ebben az időszakban, amikor a készletek csökkennek és az új termést is az időjárás jelentősen befolyásolhatja, a spekulációknak is árfelhajtó, de minden esetben árformáló hatása lehet. A dél-amerikai államokban az előző évhez hasonló nagyságú (+/- 1 millió t) búzatermással számolnak.

A világ kukoricatermelése várhatóan 3%-kal lesz kevesebb a 2008/2009. gazdasági évben. Az USA-ban 5%-kal csökkenhet a terület, mivel a termelők több szóját, búzát és más gabonát vetettek (2008. február 25., IGC). A kukoricaárak kisebb mértékű emelkedését a nagyobb készletek mérséklék, ugyanakkor az állattenyésztés és a fejlődő országok kereslete erős, az USA etanol előállító üzemek alapanyagigénye pedig folyamatosan nő.

Termelői árak

Az étkezési búza termelői ára 68 ezer Ft felett, a takarmánykukoricáé 50 ezer Ft felett zárt 2008 12. hetében (1-2. táblázat). Az étkezési búza termelői ára 35 ezer Ft-tal haladta meg az előző év ugyanezen hetének termelői árát, és több mint 40 ezer Ft-tal a 2005 és 2006-os 12. heti termelői árakat (1. ábra). A búza ára 2008-ban az év elejétől fokozatosan emelkedett, míg az előző három évben ezen periódus alatt inkább stagnált. A hazai árakat is a világpiaci árak és a szűk készletek tartják magasban. Szakértői becslések szerint Magyarországon jó búzatermés ígérkezik, azonban feltehetően a betakarítás időszakában jelentkező kereslet erősebb lesz, mint a kínálati nyomás, ami az árakat ugyan csökkenteni fogja, de a korábbi éveket jellemző 22-30 ezer Ft-os árszintnél magasabb szinten marad.

A takarmánykukorica termelői ára is 20 ezer Ft-tal haladja meg az előző év 12. heti termelői árát. A búzával ellentétben a takarmánykukorica

¹ Le Conseil international des céréales

² 2008 július 1-ig meghosszabítva, április 30. helyett

termelői ára a 2007. év végi és 2008. év eleji magas árszintről (55-60 ezer Ft) 5-10 ezer Ft-ot esett. Ennek oka lehet a bioetanol üzemek beindulásának késése, továbbá az állattenyésztés visszaeséséből adódó takarmányfogyasztás csökkenése.

A környező országokban is tovább emelkedett az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára (3-4. ábra). Továbbra is az északkeleti és szlovákiai búzaár a legalacsonyabb a régióban a 11-12. héten. Bulgáriában, Németországban, Litvániában és Magyarországon az árak 65 ezer Ft felett változtak (3. táblázat). A takarmánykukorica termelői ára Szlovákiában és Németországban 56 ezer Ft körül mozgott az elmúlt hónapokban, a hazai termelői ár 4 ezer Ft-tal marad el a fentebb említett két ország termelői árától (4. ábra). Az alacsonyabb magyarországi ár a jelenleg gyengébb hazai kereslettel, nagyobb kínálattal és az ország felvevő piacától való nagyobb távolságával magyarázható.

Tőzsdei árak

A Chicago-i tőzsdén a búza májusi jegyzése 62 ezer Ft-on zárta a hetet, 4-6 ezer Ft-tal magasabban, mint 2007 novemberében. Kukoricánál az áremelkedést esés követte ugyanezen időszakban, 2008. március 20-án a kukorica májusi kötése 32 ezer Ft-ot ért el (6. ábra). A hazai tőzsdén is magas árszinten változtak a jegyzések. Az euro búza májusi határidőre vonatkozó jegyzése 71 ezer Ft felett változott a 10-11. héten, a távolabbi határidős kötések 56-57 ezer Ft között mozogtak.

Az euro búza és a takarmánykukorica májusi jegyzései továbbra is magas árszintet értek el. Az euro búza májusi jegyzése 70 ezer Ft-on, a takarmánykukoricáé 50 ezer Ft közelében zárta a 12. hetet. A tőzsdei jegyzések szerint jelenleg a betakarítás időszakában a búzánál 55 ezer Ft-os, kukoricánál 46-48 ezer Ft-os árszintre számíthatnak.

A jövőben a legfőbb árformáló a 2008/2009-es világpiacon kereslet-kínálat lesz. A környező országok jó termése is az árak csökkenését körvonalazza, ugyanakkor az előrejelzések szerinti csökkenő fekete-tengeri kínálat és az állattenyésztés és a fejlődő országok kereslete magas gabonaárakat jelenthet.

1. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 12. HÉTEN *SZÁRMAZÁSI HELY SZERINT

Megnevezés		*Szarmazási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak - Magyaró.	2008. 11. hét	2008. 12. hét	2008. 12. hét/ 2008. 11. hét (%)
Étkezési búza	tonna	360,25	3 882,62	-	5 734,17	4 242,87	73,99
	Ft/t	63 732,77	69 364,97	-	67 098,64	68 886,76	102,66
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	-	-	-	6 818,23	531,74	7,80
	Ft/t	-	-	-	51 388,15	50 129,12	97,55
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-	-

*Szarmazási hely, ahol a gabonát megtermelték

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

2. táblázat

A GABONAFÉLÉK TERMELŐI ÁRA A 12. HÉTEN

Megnevezés		Országos				
		2007. 12. hét	2008. 11. hét	2008. 12. hét	2008.12. hét/ 2007. 12. hét (%)	2008. 12. hét/ 2008. 11. hét (%)
Étkezési búza	tonna	9 786,39	5 734,17	4 242,87	43,35	73,99
	Ft/t	33 491,21	67 098,64	68 886,76	205,69	102,66
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	5 535,64	6 818,23	531,74	9,61	7,80
	Ft/t	31 627,05	51 388,15	50 129,12	158,50	97,55
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/t	-	-	-	-	-

**AZ ÉTKEZÉSI BÚZA TERMELŐI ÁRÁNAK ALAKULÁSA
NÉHÁNY KÖZÉP-KELET- ÉS NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGBAN**

hetek	Észtország	Nagy-Britannia	Németország	Szlovákia	Magyarország
	Ft/tonna				
46	52 960	—	55 340	55 090	54 224
47	48 950	—	54 910	55 620	53 307
48	50 760	—	55 650	55 160	53 210
49	48 690	—	55 740	56 080	53 110
50	—	—	56 460	56 290	58 140
51	—	—	58 570	53 400	—
52	48 870	—	—	52 760	52 420
1	57 710	—	62 430	55 464	57 330
2	53 110	—	60 200	55 736	55 730
3	52 300	—	60 490	56 620	55 912
4	59 560	—	61 930	56 720	54 971
5	58 630	—	61 810	58 320	61 700
6	53 560	—	62 160	59 060	61 720
7	56 580	69 120	65 830	60 360	62 330
8	59 380	—	65 810	60 370	63 530
9	57 120	—	66 900	61 870	67 760
10	56 760	—	67 340	62 730	67 558
11	—	—	67 620	63 640	67 100
12	57 680	—	66 740	62 760	68 886

hetek	Ukrajna	Lengyelország	Lettország	Bulgária	Litvánia
	Ft/tonna				
46	—	57 650	—	64 400	56 130
47	—	56 710	—	63 890	56 240
48	—	57 080	—	54 760	56 140
49	—	—	—	62 840	—
50	—	56 980	—	62 220	54 400
51	—	57 540	—	63 130	58 290
52	—	—	—	63 350	49 360
1	—	58 560	59 020	63 100	56 620
2	—	59 970	58 640	63 980	57 030
3	—	61 870	60 850	63 490	59 150
4	—	—	60 700	64 300	—
5	—	63 500	59 010	65 120	60 550
6	—	64 360	62 930	64 750	60 290
7	—	65 680	54 900	66 790	63 810
8	—	66 070	62 720	66 080	65 390
9	—	66 910	65 930	67 290	67 150
10	—	68 620	—	67 480	70 050
11	—	69 730	—	67 890	72 180
12	—	—	—	65 790	—

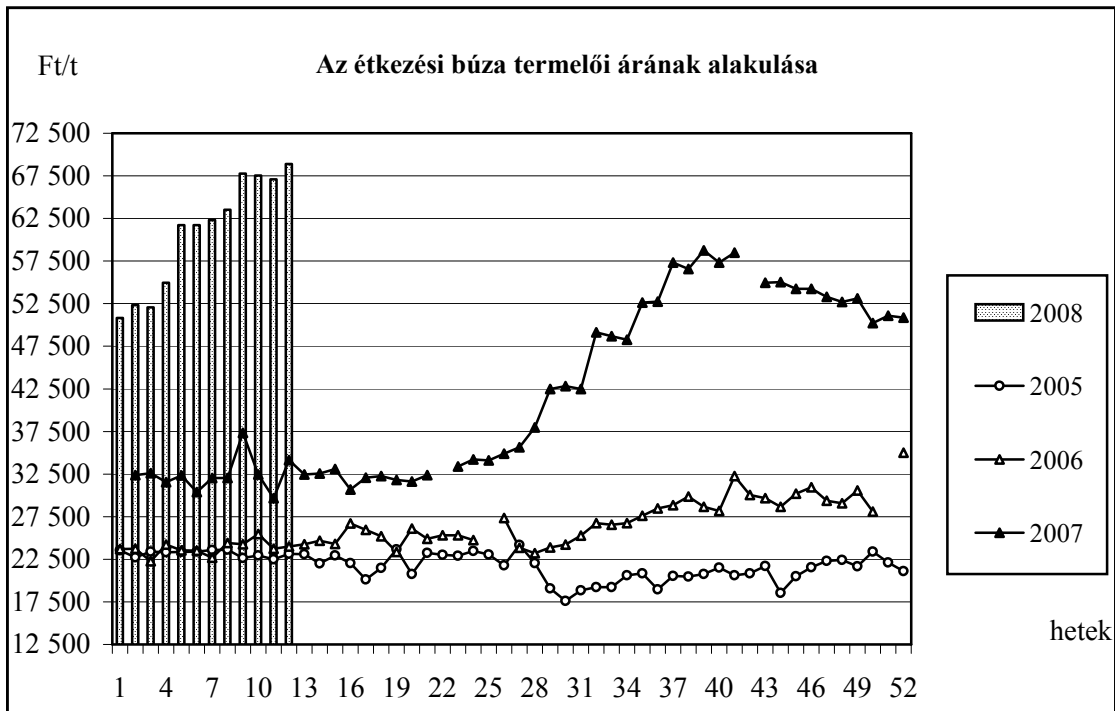
Megjegyzés-az ár a következő standardra vonatkozik:

- hektoliter súly min. 73 kg
- nedvességtartalom max. 14,5%
- idegen magtartalom max. 7%
- csírázott szemszázalék max. 4%
- Hageberg-féle esésszám min. 220

Eltérések a standardtól:

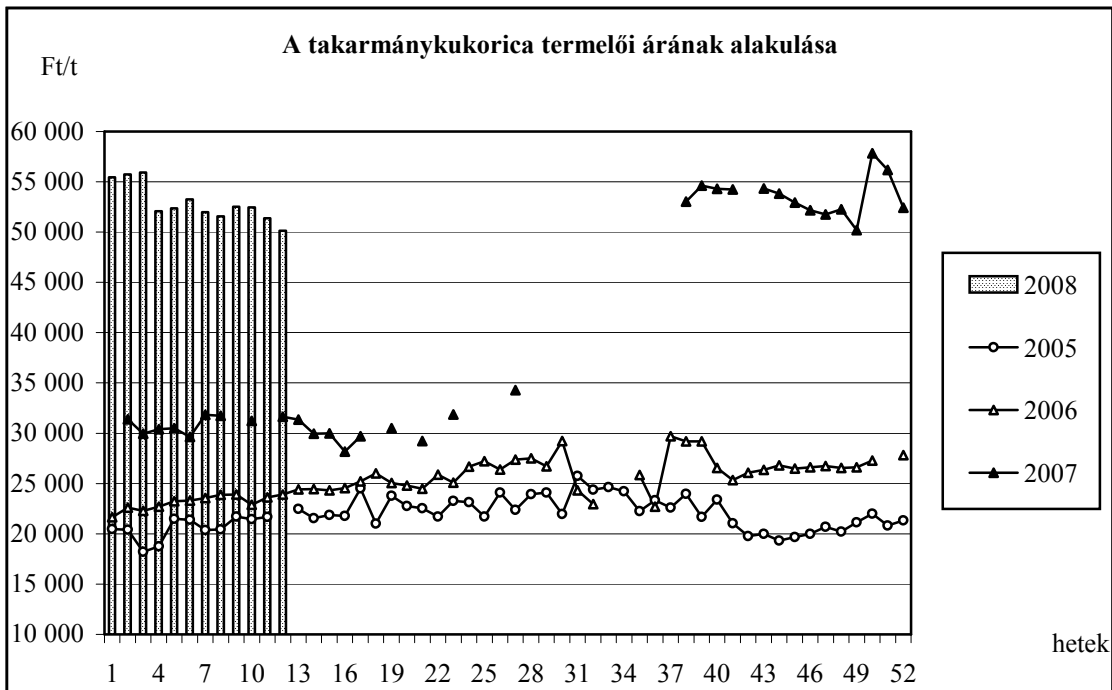
- Bulgária -hektoliter súly min. 76kg, nedvességtartalom max. 14%, idegen magtartalom max. 4%
- Csehország -hektoliter súly min 76kg, nedvességtartalom max. 14%, idegen magtartalom 6%, csírázott szemszázalék 2,5%
- Észtország -hektoliter súly 72 kg, Hageberg-féle esésszám 180, csírázott szemszázalék 3%
- Lengyelország -hektoliter súly min. 76 kg, idegen magtartalom max. 6%
- Magyarország -hektoliter súly 76 kg, csírázott szemszázalék max. 2%, Hageberg-féle esésszám 230
- Nagy-Britannia -hektoliter súly min. 76 kg, Hageberg-féle esésszám 250
- Szlovákia -hektoliter súly min. 76 kg, nedvességtartalom max. 14%
- Ukrajna - 12%-os fehérjetartalom, idegen magtartalom max. 8%
- Oroszország - nedvességtartalom max. 15%

1. ábra

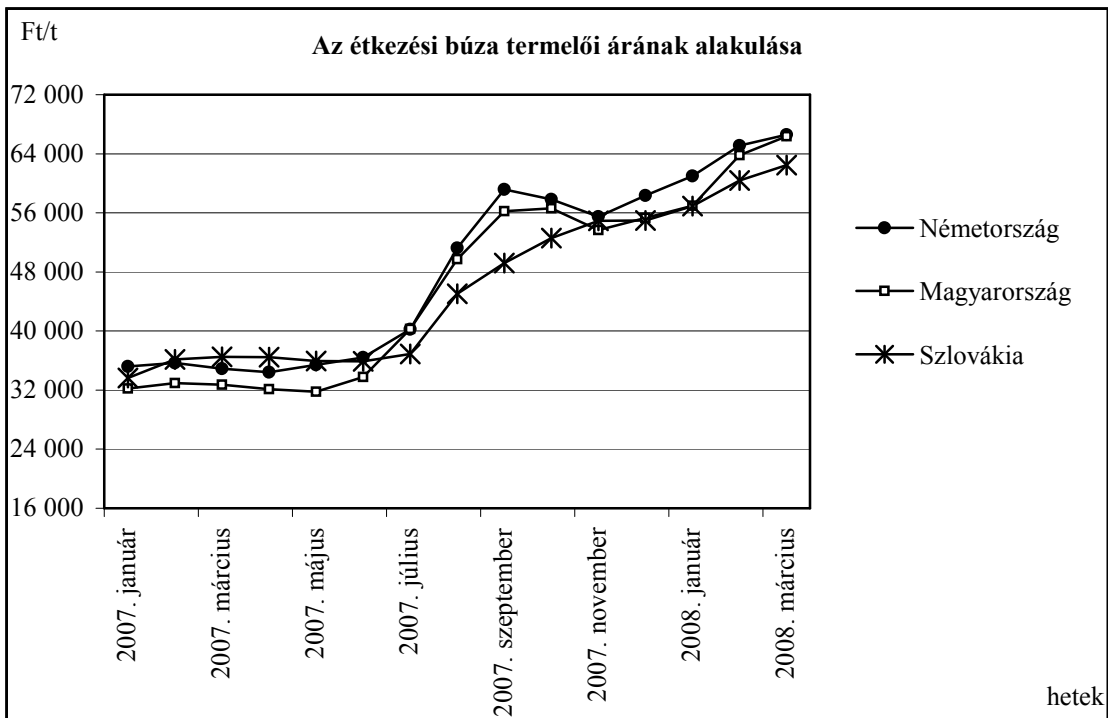
Forrás: PÁIR, termelői ár: ÁFA és szállítási költség nélküli ár

2. ábra

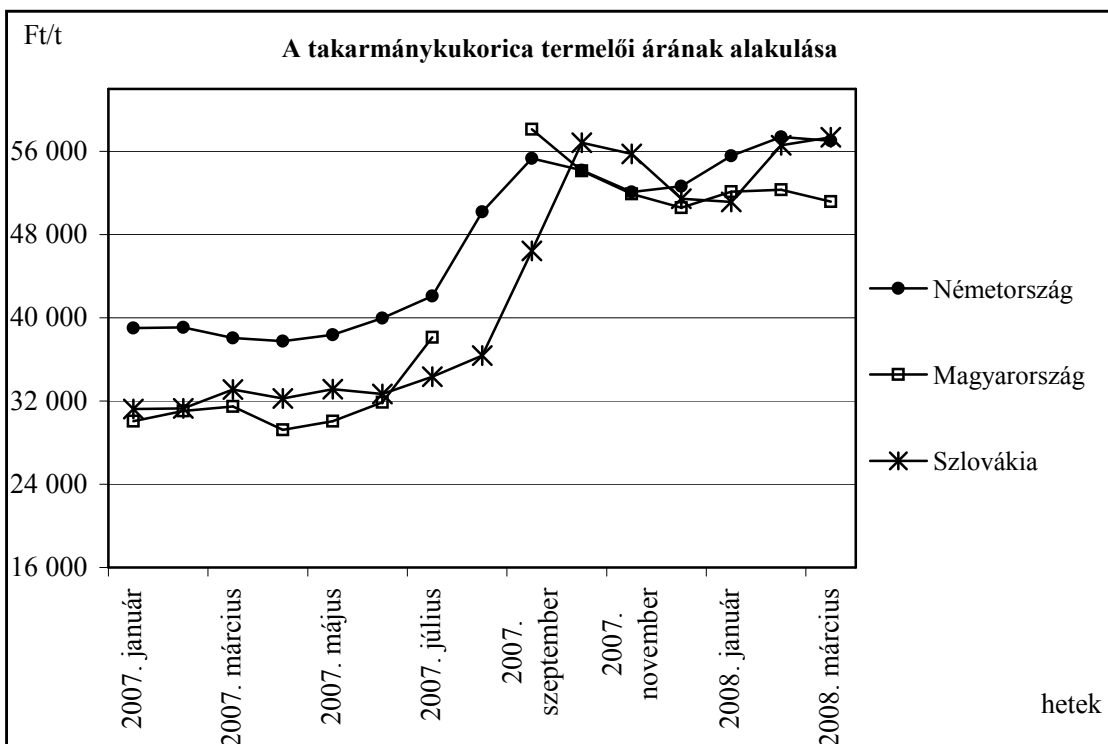

Forrás: PÁIR, termelői ár: ÁFA és szállítási költség nélküli ár

3. ábra

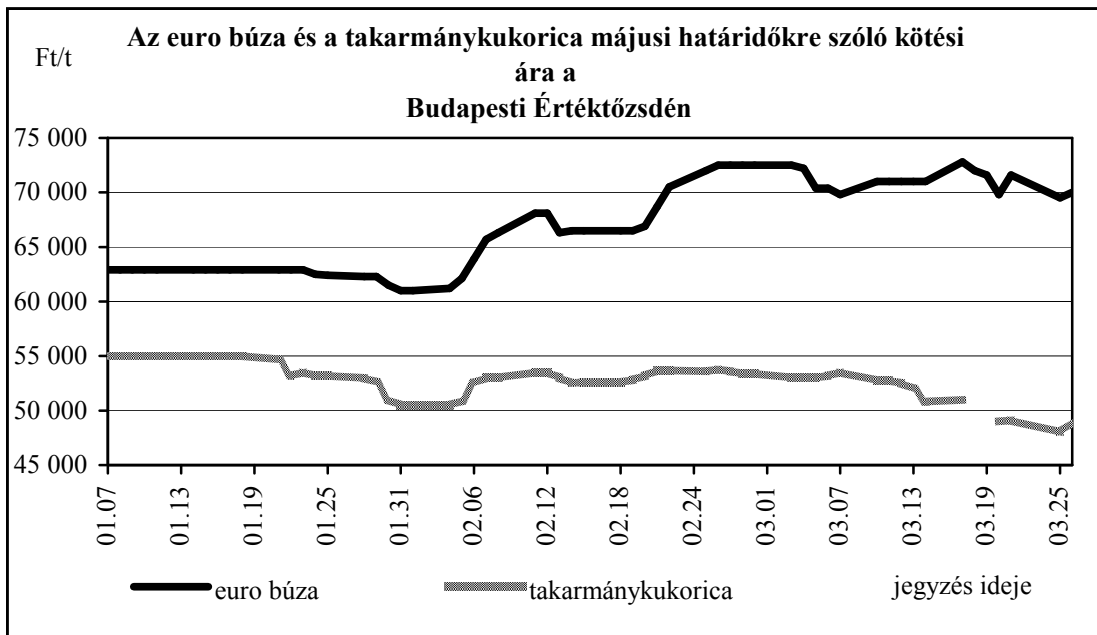

4. ábra

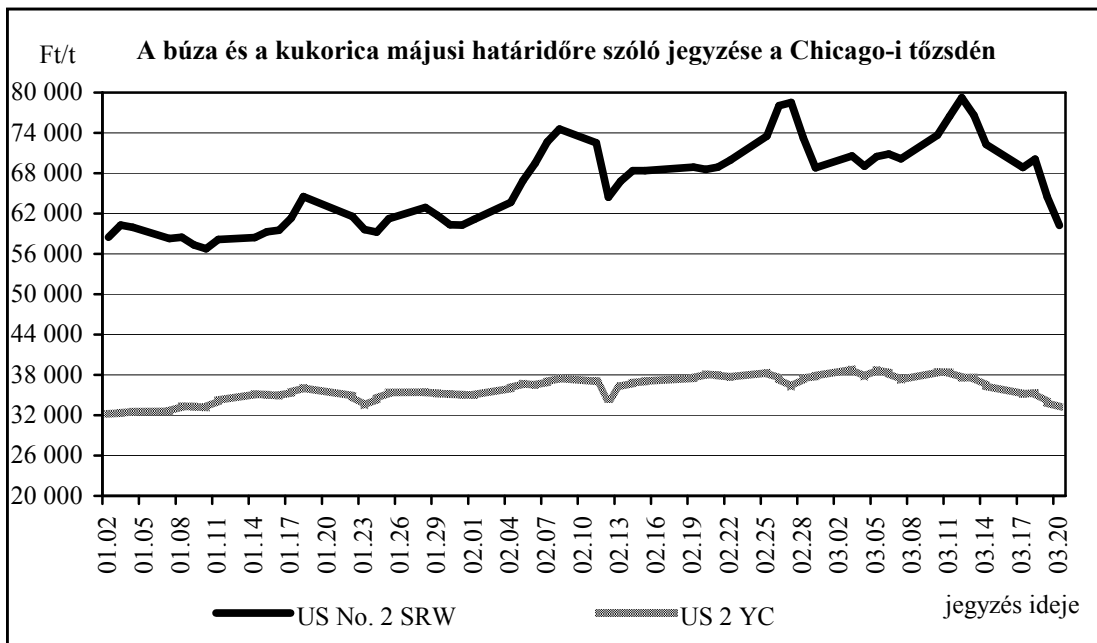
Forrás: AGRIMIS-Portal für Agrarmarkt-Informationssysteme

5. ábra

Forrás: BÉT

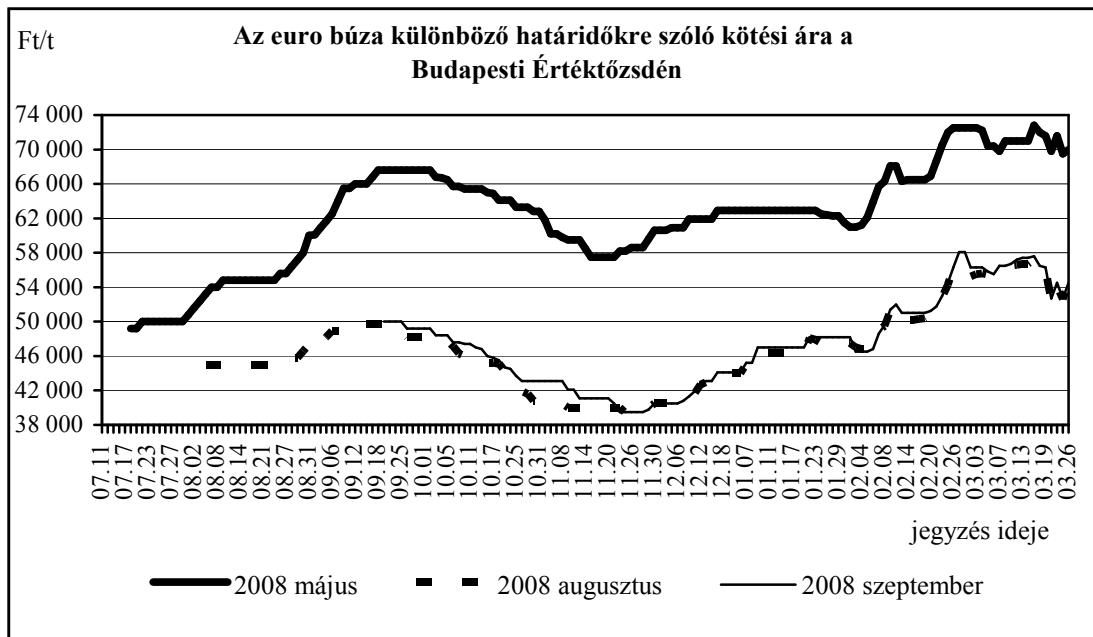
6. ábra

US 2 YC-USA 2. Yellow Corn
 US No. 2 SRW-USA 2. Soft Red Winter

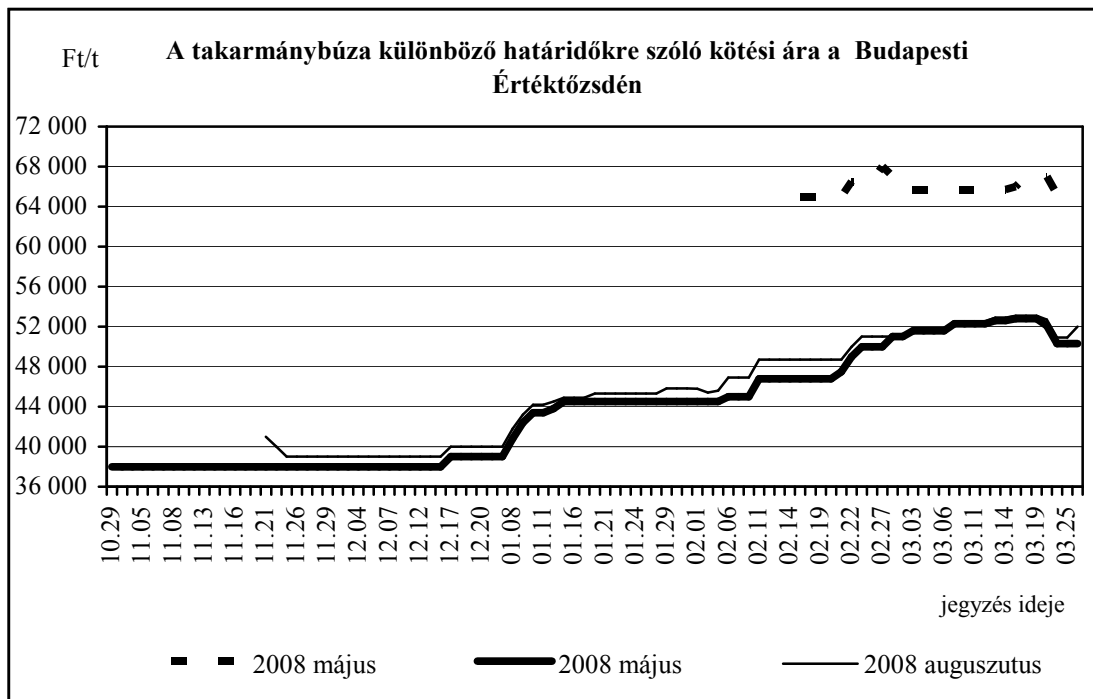
Forrás:CBOT-Chicago Board of Trade

7. ábra

Forrás: BÉT

8. ábra

Forrás: BÉT

GABONA ALAPÚ TERMÉKEK ÉRTÉKESÍTÉSI ÁRA A 12. HÉTEN

Gabonaipari termékek		Országos				
		2007. 12. hét	2008. 11. hét	2008. 12. hét	2008.12. hét/ 2007. 12. hét (%)	2008. 12. hét/ 2008. 11. hét (%)
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	1427,96	1284,45	1292,92	90,54	100,66
	Ft/kg	53,04	82,35	82,18	154,93	99,79
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	2151,99	1271,05	1226,55	57,00	96,50
	Ft/kg	55,88	85,77	85,28	152,62	99,43
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	1190,85	868,46	1007,99	84,64	116,07
	Ft/kg	63,79	92,41	93,07	145,89	100,71
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	48,76	54,67	70,96	145,53	129,80
	Ft/kg	59,49	89,84	88,98	149,58	99,05
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	65,95	571,90	22,24	33,72	3,89
	Ft/kg	65,00	93,41	92,56	142,39	99,09
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	70,67	88,57	104,89	148,42	118,43
	Ft/kg	72,58	96,96	99,39	136,93	102,50
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	787,33	554,20	657,10	83,46	118,57
	Ft/kg	52,69	80,35	80,12	152,07	99,71
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	1230,35	964,90	1033,80	84,02	107,14
	Ft/kg	54,26	82,42	82,59	152,21	100,20
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	300,84	365,77	210,95	70,12	57,67
	Ft/kg	57,01	86,87	85,97	150,81	98,97
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	76,40	90,50	53,15	69,57	58,73
	Ft/kg	58,98	88,82	89,77	152,19	101,06
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	86,77	94,94	82,41	94,98	86,80
	Ft/kg	70,06	101,86	103,13	147,20	101,25

A MEGFIGYELT GABONA ALAPÚ TERMÉKEK FOGYASZTÓI ÁRA 2007-BEN

Termék	2007 március	2008 február	2008 március
Finomliszt BI 55 1 kg	85	137	132
Fehér kenyér 1 kg	182	226	227
Félbarna kenyér 1 kg	184	200	213
Étkezési búzadara AD /kg	115	156	145

Forrás: PÁIR

KÜLPIACI INFORMÁCIÓK

HATÁRIDŐS PIACOK (2008. március 25.)

6. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago *(őszi, lágy búza)			Kansas **(őszi, kemény búza)			Minneapolis ***(tavaszi, kemény búza)			LIFFE****		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2008. május	272,00	69 869	2008. május	392,20	63 528	2008. május	411,12	66 593	2008. május	495,99	80 340	2008. május	189,00	62 024
2008. augusztus	224,00	57 539	2008. július	392,57	63 588	2008. július	405,98	65 760	2008. július	431,97	69 971	2008. július	192,00	63 009
2008. november	225,00	57 796	2008. szeptember	397,71	64 421	2008. szeptember	409,28	66 296	2008. szeptember	411,86	66 712	2008. november	153,50	50 374
2009. január	225,00	57 796	2008. december	400,65	64 897	2008. december	404,14	65 463	2008. december	414,06	67 069	2009. január	156,50	51 359
2009. március	224,25	57 603	2009. március	404,87	65 582	2009. március	413,33	66 950	2009. március	415,16	67 248	2009. március	160,00	52 507
2009. május	224,50	57 667	2009. május	400,47	64 867	2009. május	372,91	60 404	2009. május	407,81	66 058	2009. május	162,50	53 328

*SRW-Soft Red Winter

**HRW-Hard Red Winter

***DNS-Dark Northern Spring

**** étkezési és takarmánybúza

CBOT-Chicago Board of Trade

KCBOT-Kansas City Board of Trade

MGE-Minneapolis Grain Exchange

Kukorica

7. táblázat

Árpa

8. táblázat

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	EUR/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2008. június	196,00	50 347	2008. május	214,47	34 740
2008. augusztus	199,00	51 117	2008. július	219,29	35 521
2008. november	202,00	51 888	2008. szeptember	220,47	35 712
2009. január	200,00	51 374	2008. december	220,37	35 696
2009. március	204,50	52 530	2009. március	223,42	36 190
2009. június	204,50	52 530	2009. május	225,20	36 477

MATIF-Marché A Terme d' Instruments Financiers

Winnipeg		
Szállítási határidő	CAD/ tonna	Ft/tonna
2008. február	231,80	38 497
2008. május	245,00	40 690
2008. augusztus	245,00	40 690
2008. november	249,30	41 404

Winnipeg-árpa

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

ÉTKEZÉSI BÚZA ÉS TAKARMÁNYKUKORICA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Étkezési búza	2007.12. hét		2008. 12. hét		
Franciaország					
Rouen	149	37 708	284	72 869	március
La Pallice	151	38 332	284	72 869	március
* Creil	128	32 560	268	68 759	március
Németország					
Hamburg	152	38 423	288	73 979	március
Würzburg	148	37 409	263	67 428	március
Köln	156	39 565			március
Drezda	147	37 155	268	68 841	március
Dánia					
Koppenhága					
Olaszország					
Milánó					
Bologna					
Belgium					
Brüsszel	156	39 438	275	70 639	március
Spanyolország					
**Barcelona			280	71 924	március
Ausztria					
Bécs	154	39 057			március
Finnország					
Nokia	132	33 478			
Takarmánykukorica					
Franciaország					
*Creil	146	36 947	200	51 420	március
Bordeaux/Bayonne	155	39 230	198	50 906	március
La Pallice	155	39 347	196	50 264	március
Németország					
Hamburg	173	43 876			március
Olaszország					
Bologna					
Spanyolország					
**Barcelona			205	52 658	március

*FOB - Free on Board-bérmentesen a hajó fedélzetére rakva

** - import búzaár

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat
TAKARMÁNYBÚZA ÉS TAKARMÁNYÁRPA HATÁRIDŐS KIKÖTŐI ÁRA

	Piaci ár EUR/tonna	Piaci ár Ft/t	Szállítási hónap
Takarmányárpa	2008. 12. hét		
Anglia			
Kelet-Anglia			március
Franciaország			
Rouen	209	53 604	március
La Pallice	204	52 319	március
* Creil	199	51 035	március
Németország			
Hamburg	223	57 282	március
Hannover	223	57 282	március
München	223	57 154	március
Drezda	222	57 025	március
Dánia			
Koppenhága			március
Olaszország			
Bologna			március
Belgium			
Brüsszel	221	56 768	március
Spanyolország			
Barcelona	210	53 943	március
Ausztria			
Bécs	236	60 493	március
Finnország			
Raisio	200	51 374	március
Takarmánybúza			
Franciaország			
*Creil	238	61 222	március
Németország			
Hamburg	247	63 447	március
Hollandia			
Rotterdam	244	62 676	március
Belgium			
Brüsszel	238	61 135	március

*FOB - Free on Board-bérmentesen a hajó fedélzetére rakva

Forrás: HGCA- The Home Grown Cereals Authority

NEMZETKÖZI GABONAJEGYZÉSEK

BÚZA	2008.03.13.		2008.03.20.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/t	Ft/t	USD/t	Ft/t		
keménybúza						
⁽¹⁾ Kanada CWRS 13,5%	632,88	106 127,65	584,93	97 145,17	április	*FOB St. Lawrence
⁽²⁾ Ausztrália APH 14 %			451,00	74 902,08	március	*FOB Eastern States
⁽³⁾ US No. 2 DNS 14%						*FOB Portland
⁽⁴⁾ US No. 2 HRW	485,00	81 329,65	408,70	67 876,90	március	*FOB US Gulf
⁽⁵⁾ Ausztrália ASW			431,00	71 580,48	március	*FOB Eastern States
⁽⁶⁾ EU, Franciaó. alapminőség	452,70	75 913,26	450,20	74 769,22	március	*FOB Rouen
lágybúza						
⁽⁷⁾ US No. 2 SRW			390,40	64 837,63	március	*FOB US Gulf
⁽⁸⁾ Ukrajna lágy búza						*FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
⁽⁹⁾ Kanada CWAD 1	913,90	153 251,89	879,80	146 117,18	március	*FOB St. Lawrence
⁽¹⁰⁾ Kanada CWAD 2	913,90	153 251,89	879,80	146 117,18	március	*FOB St. Lawrence
KUKORICA						
⁽¹¹⁾ US No. 3 YC	238,30	39 960,53	221,50	36 786,72	március	*FOB US Gulf
Argentína	223,00	37 394,87	215,10	35 723,81	április	*FOB Up River
ÁRPA						
⁽¹²⁾ EU, Franciaó., takarmány	325,20	54 532,79	322,20	53 510,98	április	*FOB Rouen
Ukrajna, takarmány						*FOB Black Sea
⁽¹³⁾ US PNW						*FOB PNW

(1) CWRS-Canada Western Red Spring-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(2) Ausztrália APH- Australian Prime Hard-14 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(3) US No. 2 DNS- USA Dark Northern Spring- 14%-os fehérjetartalom-keménybúza

(4) US No. 2 HRW-USA Hard Red Winter-13,5 %-os fehérjetartalom-keménybúza

(5) ASW- Australian Standard White-standardbúza

(6) EU, Franciaó. alapminőség - a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(7) US No. 2 SRW- USA Soft Red Winter-10,3 %-os fehérjetartalom-lágybúza

(8) Ukrajna lágy búza- 12%-os fehérjetartalom-lágybúza

(9) Kanada CWAD 1-Canada Western Amber Durum 1-kemény

(10) Kanada CWAD 2-Canada Western Amber Durum 2-kemény

(11) US YC 3- USA No. 3 Yellow Corn

(12) EU, Franciaó., takarmányárpa-a világgpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(13) US PNW- USA Pacific Northwest

*FOB-Free on Board-bérmentesen a hajó fedélzetére rakva

OLAJOSMAG PIACI JELENTÉS

- *Pénzügyi alapok által generált jelentős áringadozások a piacon, a gyors áremelkedés után három hét alatt több, mint 25%-ot esett a főbb olajosmagvak ára.*
- *2008-ban sem térnek vissza az árak az 2006-os szintre, mivel a 30 millió tonnás olajosmag-terméstöbblet ellenére nem fognak nőni a készletek.*
- *A napraforgóolaj ára nem változott, a magas napraforgómag-árak hatására növelik a vetésterületet Kelet-Európában.*

Világpiaci helyzet

Az elmúlt két hónapban rendkívüli áremelkedés és árcsökkenés szemtanúja lehetett az olajosmag-piac. A decembertől kibontakozó viharos áremelkedés egyre gyorsuló ütemben folytatódott, köszönhetően a pénzügyi alapok határidős piacokon való megjelenésének, amelynek célja az USA gazdasági recessziója miatt gyengélkedő értékpapírpiacon kieső hozamainak pótlása volt. Mivel az áremelkedést kiváltó fundamentumok (erős kereslet, gyenge kínálat) által indokoltnál jóval magasabbra szöktek (több napon keresztül limittel – a tőzsde által engedélyezett napi maximális értékkel – emelkedtek) az árak, várható volt az olajosmag-árak korrekciója. A korrekció 3 hét alatt (forintban) több, mint 25%-os árcsökkenéssel ment végbe a **szójatermékek** esetében (1-3. ábra), ami elsősorban a pénzügyi alapok gyors, pánikszerű tőkekivonásának volt köszönhető. A **szójabab** és **szójaolaj** ára esett legnagyobb mértékben, míg a **szójaliszt** ára ennél kisebb léptékkel, mivel e termék az áremelkedésben is csak kevésbé vett részt. A jelenlegi árzuhanás ellenére nem várható az árak további drasztikus csökkenése, mivel továbbra is rendkívül nagy az olajosmagvak iránti kereslet, nem csak a szójamagra és szójadarára (e termék esetében a dél-amerikai betakarítás késése is növeli az árakat, mivel addig a drágább USA-beli importra van ráutalva a világ), hanem a szója- és **pálmaolajra** is. Az ázsiai és dél-amerikai országokban ugyanis most érnek be a biodízel-programok, amelyek hatására drasztikusan nő ezen országok biodízel-termelése és felhasználása. A jelentős áresés hatására a biodízel ismét versenyképesé vált az ásványolajjal szemben, így ebben a szektorban további keresletnövekedés várható. További támaszt jelent az áreséssel szemben, hogy Argentína, a világ 3. legnagyobb szójaterme-

lője jelentősen növelte a szójabab exportadóját, valamint hogy Brazília 2-ről 3%-ra emelte a biodízel kötelező bekeverési arányát. A következő szezonban sem várható jelentős áresés, a jelentősen növekvő termés ellenére nem lesz nagyobb a világkínálat, mint az idei szezonban, mivel a terméstöbblet csak a kereslettöbblet ellensúlyozására lesz elegendő, a készletszint növelésére nem.

Európai kitekintés

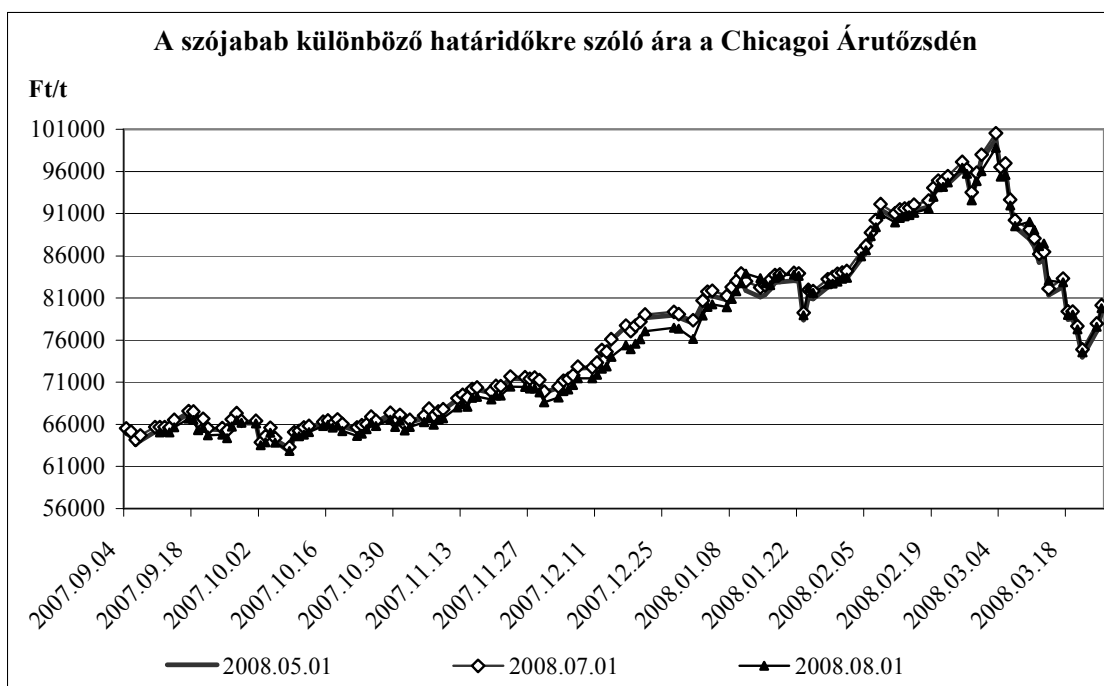
Európában is emelkedtek, majd estek a **repce** és **repceolaj**-árak (4. ábra, 2. táblázat), de mind az emelkedés, mind a csökkenés kisebb mértékű volt, mint a szója esetében. Itt is ugyanazok a tényezők voltak a kiváltó okok, mint a szója esetében. Bár az előrejelzések szerint Európában lelassul a növényi olajok fogyasztásának emelkedése a biodízel-programok lassulása miatt, ez kevésbé fogja érinteni az árakat az általános világpiaci túlkereslet idején. Mindemellert a repcetermelés megjelent Dél-Amerikában is, a vetésterület pedig – bár még elhanyagolható – drasztikusan növekszik (idén eléri az 500 ezer hektárt).

A növényolajok közül a **napraforgóolaj** érintette legkevésbé mind az áremelkedés és csökkenés, aminek oka, hogy e termék abszolút hiánycikk a piacon (5. ábra). Ennek és a magas árak megfelelően várhatóan növekszik a vetésterület Oroszországban, Ukrajnában és Kazahsztánban, de várhatóan az uniós termés is jobb lesz a tavalyinál.

Hazai körkép

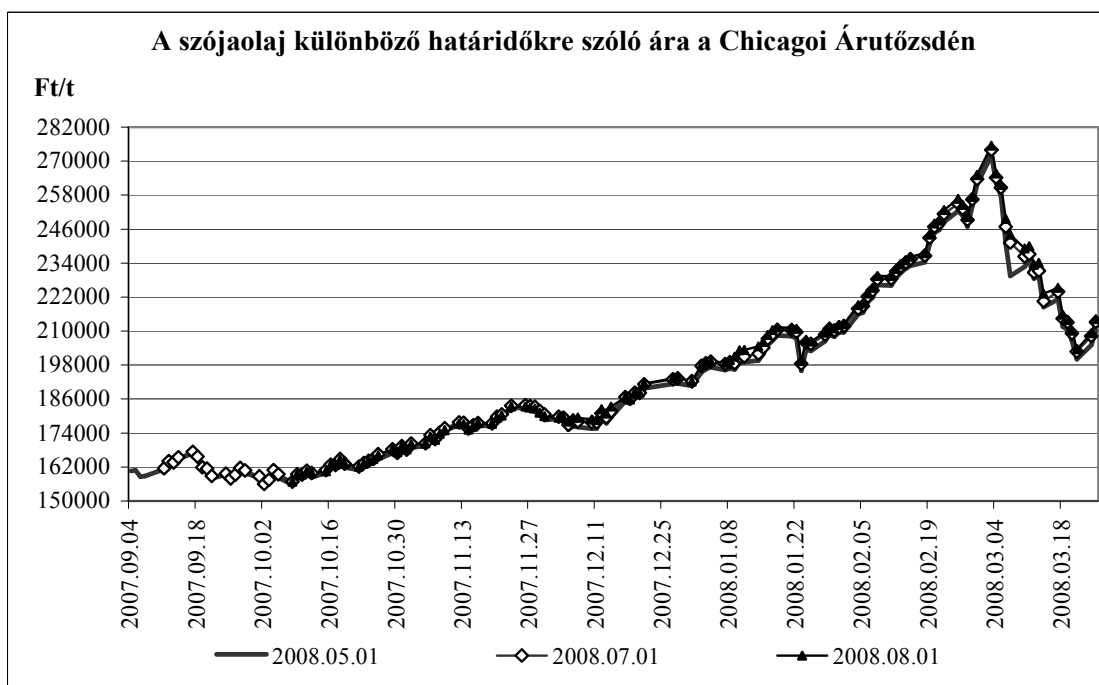
A hazai piac ismét leképezte a világpiaci ármozgásokat, így a hazai tőzsdén is emelkedett, majd esett a napraforgó és a repce új termésre szóló ára (6. ábra). Ezzel szemben a prompt piaci árak tovább emelkedtek, bár a piaci forgalom a szokottnál is kisebbé vált (1. táblázat). A napraforgóolaj ára is tovább emelkedett, mind a fogyasztói, mind a feldolgozó szinten, de még mindig kissé elmarad az európai szinttől (2. táblázat), így még mindig várható áremelkedés mind a feldolgozó, mind a fogyasztói árakban (6-7. ábra). Tovább araszolt felfelé a napraforgódara ára, ezzel már valóban megközelítette az európai árakat (1., 3. táblázat), ennek ellenére az értékesített mennyiség nem csökkent, ami jól jelzi a napraforgódara versenyképességét a takarmányok között.

1. ábra

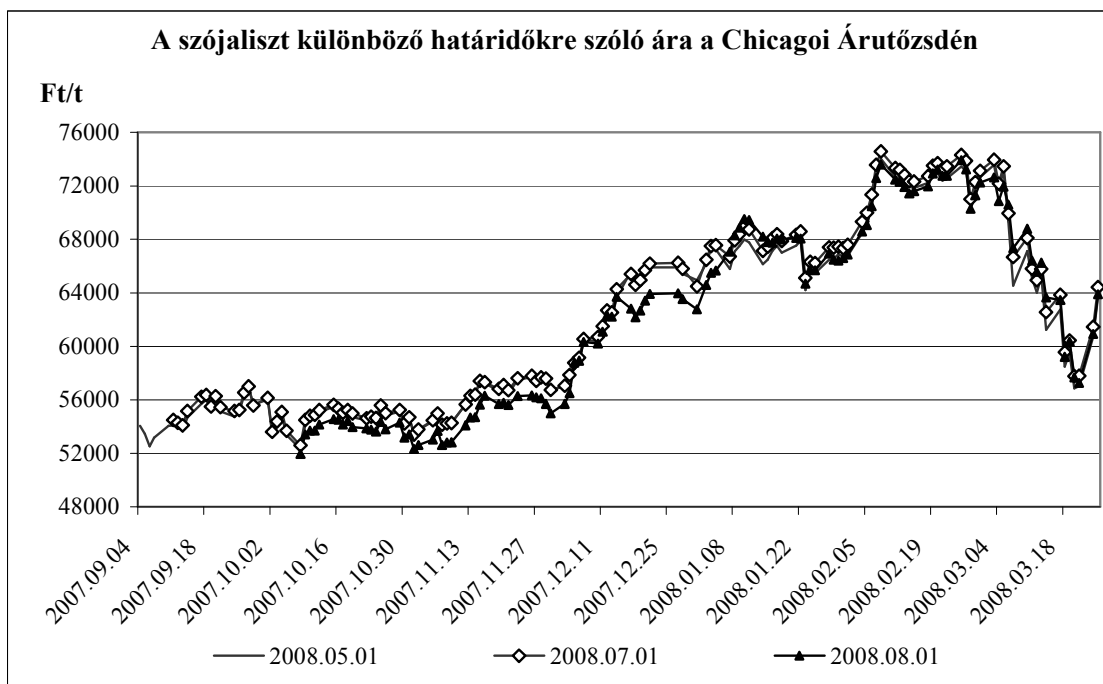
Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

2. ábra

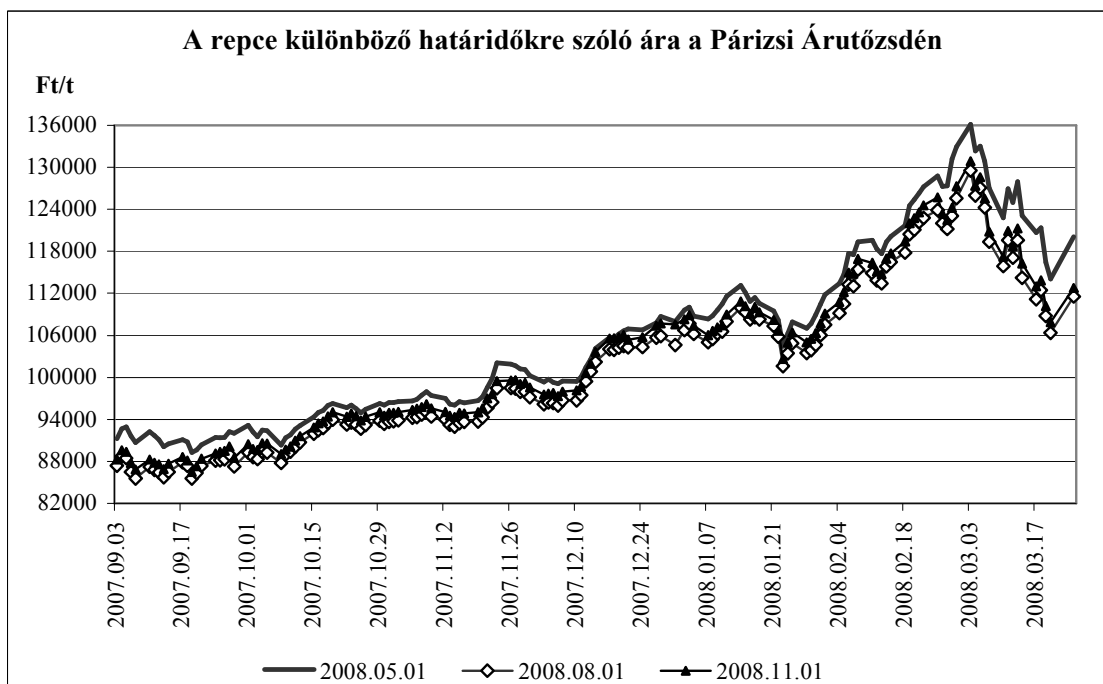
Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

3. ábra

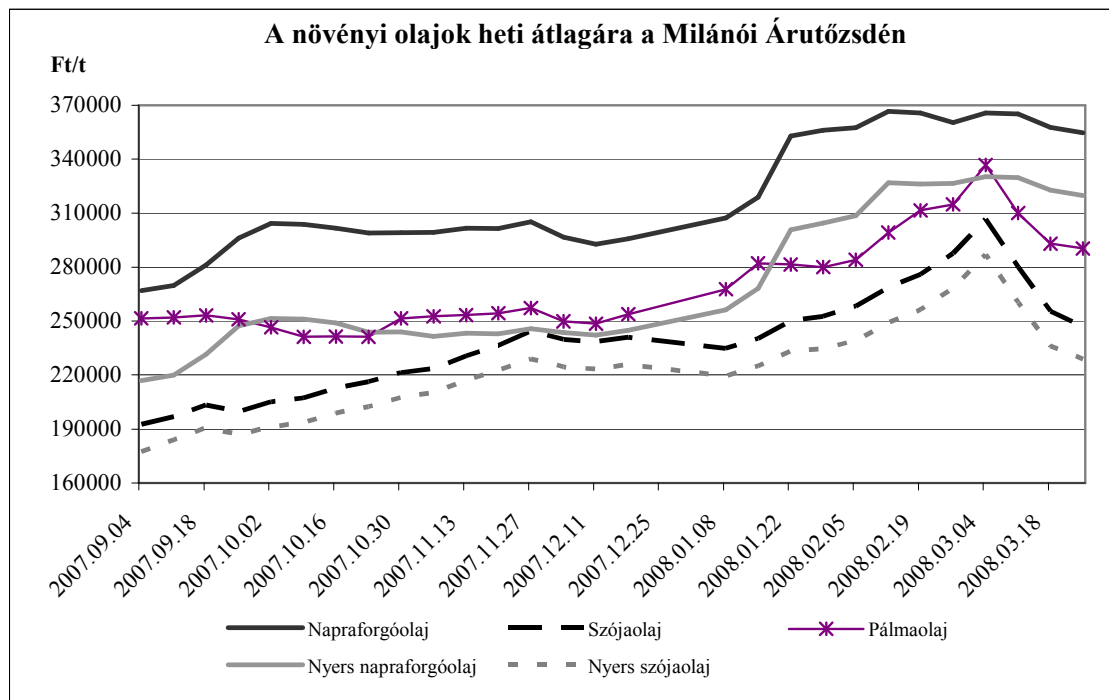
Forrás: CBOT határidős gabonapiac - napi statisztika

4. ábra

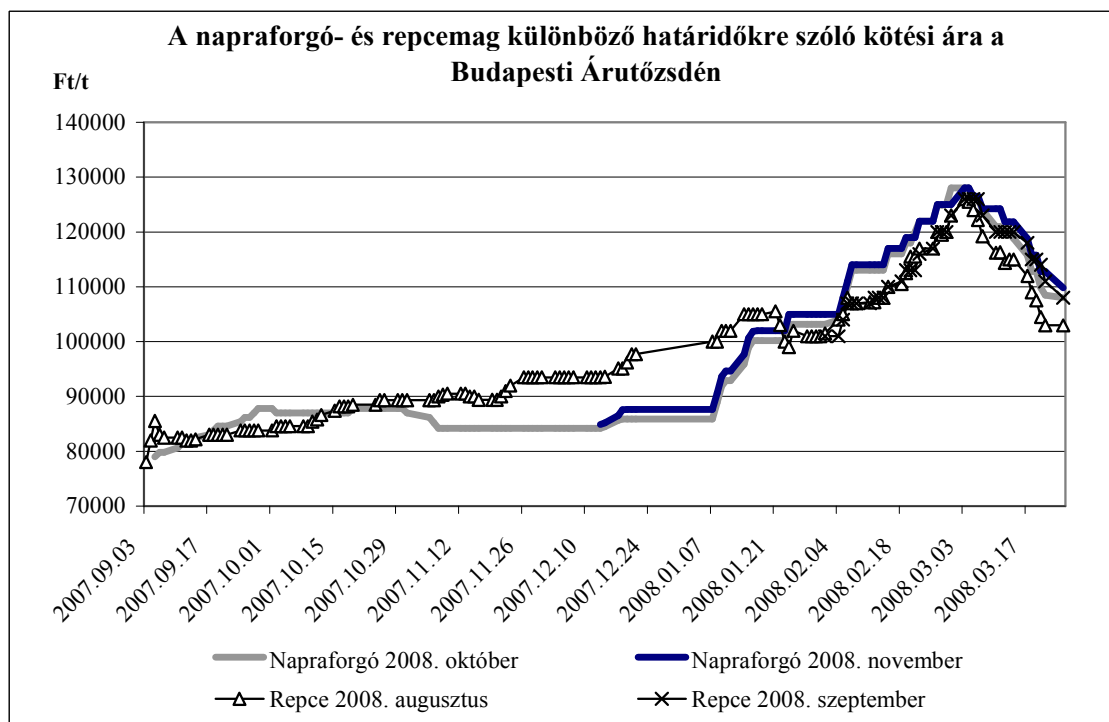
Forrás: MATIF határidős gabonapiac - napi statisztika

5. ábra

Forrás: Borsa di Milano - heti statisztika

6. ábra

Forrás: BÁT határidős gabonapiac - napi statisztika

**A FONTOSABB HAZAI OLAJOSMAGVAK TERMELŐI, A BELŐLÜK KÉSZÜLT TERMÉKEK
FELDOLGOZÓI ÉRTÉKESÍTÉSI ÁTLAGÁRA**

Megnevezés		2007. március	2008. február	2008. március*	2008. március / 2007. március	2008. március / 2008. február
Ipari Napraforgómag	tonna	19 804	21 329	8 046	40,6	37,7
	Ft/t	56 344	121 011	125 770	223,2	103,9
Repcemag	tonna	6 966	-	-	-	-
	Ft/t	60 958	-	-	-	-
Finomított napraforgóolaj	tonna	9 713	8 545	12 447	128,1	145,7
	Ft/t	200 087	332 363	347 712	173,8	104,6
Napraforgódara	tonna	18 683	15 628	17 084	91,4	109,3
	Ft/t	21 266	44 663	49 746	233,9	111,4

Forrás: AKI

* Előzetes adat

2. táblázat
A NYERS NÖVÉNYOLAJOK ÁRA*

Ország		Hollandia	Német- ország	Olasz- ország	Egyesült Államok	Magyar- ország
Ft/tonna	Ár típusa	Prompt nagyker. ár	Prompt nagyker. ár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgó- olaj	2008.02.22	323 005	-	326 118	-	308 314
	2008.03.07	327 192	-	330 207	-	312 559
	2008.03.21	308 521	-	322 791	-	-
Repcelaj	2008.02.22	265 280	263 158	-	-	-
	2008.03.07	277 980	275 320	-	-	-
	2008.03.21	245 941	243 366	-	-	-
Szójaolaj	2008.02.22	257 322	256 791	256 283	244 536	-
	2008.03.07	280 641	281 439	286 880	257 055	-
	2008.03.21	234 352	228 687	236 109	213 354	-

Forrás: AKI, ZMP, BM, CBOT, DARSS

* Fontosabb exportőr és importőr államok

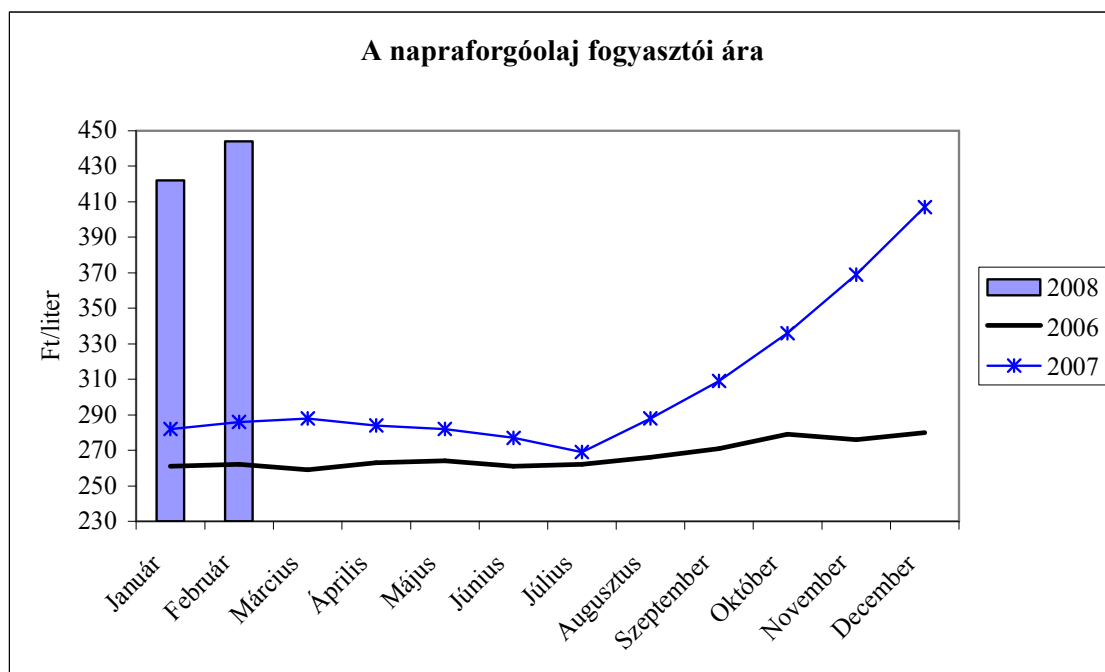
3. táblázat

EURÓPAI OLAJNÖVÉNY- ÉS DARAÁRAK

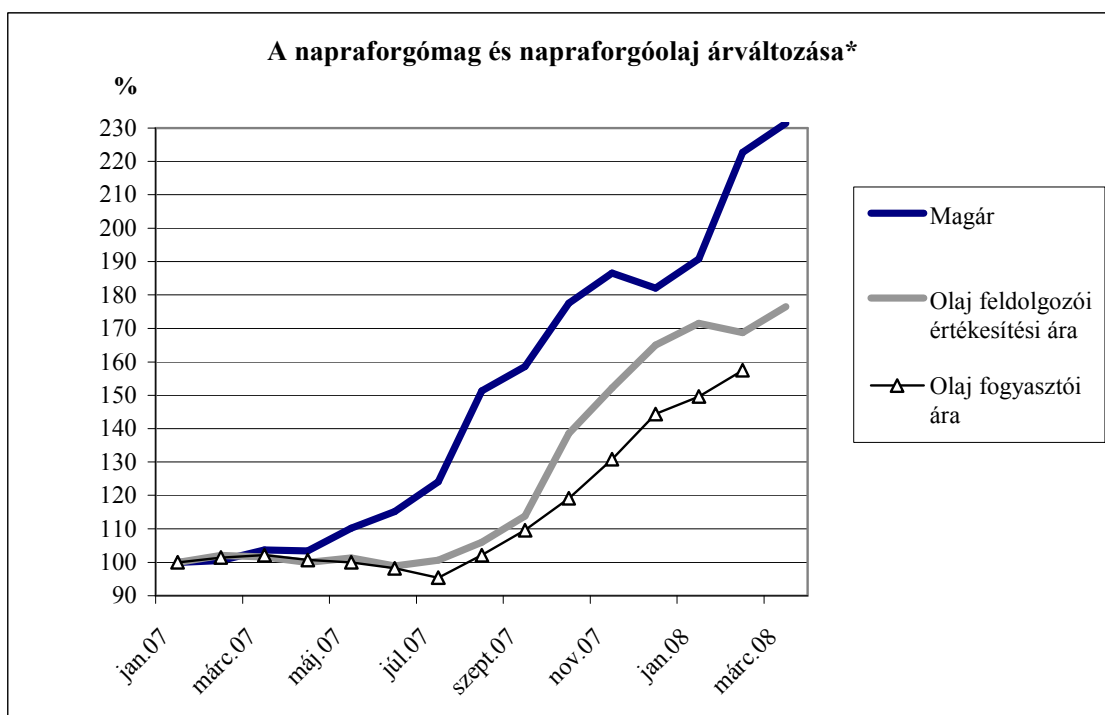
<i>Ország</i>		<i>Hollandia</i>	<i>Franciaország</i>	<i>Németország</i>	<i>Ausztria</i>	<i>Magyarország</i>
Ft/tonna	Ár típusa	Prompt ár az olajmalom kapujában	Prompt ár az olajmalom kapujában	Heti termelői és értékesítési ár *	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
<i>Napraforgómag</i>	2008.02.22	155 189	155 640	-	123 597	-
	2008.03.07	155 616	161 202	-	122 597	125 158
	2008.03.21	-	149 367	-	117 149	-
<i>Napraforgódara</i>	2008.02.22	60 285	66 930	-	55 154	43 714
	2008.03.07	58 602	64 694	-	57 344	47 303
	2008.03.21	54 725	58 150	-	56 000	51 940
<i>Repcemag</i>	2008.02.22	126 008	126 273	113 489	116 952	-
	2008.03.07	136 197	133 377	121 643	123 916	-
	2008.03.21	115 889	103 012	115 671	115 862	-
<i>Repcedara</i>	2008.02.22	64 463	70 564	65 121	55 154	-
	2008.03.07	64 906	70 227	64 858	56 026	-
	2008.03.21	56 657	62 863	57 931	52 781	-

Forrás: AKI, ZMP, BLPW, DARSS

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő.

Forrás: KSH

Forrás: AKI, KSH
*2007 január: 100%

Bioetanol termelés

A világ bioetanol-termelése 2006-ban 50 milliárd liter volt, ami 2005-höz képest 10%-os bővülést jelent. A szakértők 2007-re vonatkozólag már 60 milliárd literrel számoltak. A nagy termelőkön, az USA-n és Brazilián kívül Ázsia termelési potenciálja is növekedett, elsősorban a Kínában megépült új létesítmények miatt.

Az USA 2006 óta a legnagyobb bioetanol-termelő ország. A termelés alapja a kukorica, a legnagyobb üzemek is az úgynevezett kukoricaöbven épültek. Az ország 2006-ban közel 19 milliárd liter bioetanol állított elő, 54 millió tonna kukoricából. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az USA 275 millió tonnás kukoricatermelésének 20 %-át bioetanol előállításra használták föl. Az ország 2007-es termelése a becslések szerint meghaladta a 25 milliárd litert, és még további jelentős kapacitásbővítések várhatók 2008-ban. Az USDA szakértői szerint a 2007-2016 időszak között a bioetanol termelés 56,8-75,7 millió liter lehet. Amennyiben a termelés alapja továbbra is a kukorica marad, a vizsgált időszakban 137-183 millió tonna alapanyag felhasználására lesz szükség. Az USDA becslései szerint a teljes kukoricatermés 37-47%-a képezheti a bioetanol-termelés alapját, amelynek hatására csökkenhet az USA kukorica-exportja, az állati termékek előállítása pedig stagnálhat vagy esetlegesen enyhén eshet.

Braziliában, a világ második legnagyobb bioetanol-termelő országában, a termelés hosszú múltra tekint vissza. Először az 1920-as években kezdték felhasználni a bioetanol üzemanyagként, de jelentősebb lökést a termelés csak a 1975-ben kapott a „Proalcool-program” keretében. Braziliában 1 tonna cukornádból körülbelül 850 liter bioetanol állítanak elő. 2005-ben a teljes cukornád mennyiség 52%-át (az összecukornád-termés 407 millió tonna volt) használták föl és 16,7 milliárd liter bioetanol állítottak elő belőle. A szakértők becslése szerint 2013-2014-ig Brazília cukornádültetvényei 5,4 millió hektárról 7 millió hektárra emelkedhetnek, az évi cukornádtermelés pedig elérheti az 557 millió tonnát évente. Annak ellenére, hogy Brazília a megtermelt bioetanol 85%-át belföldön használja föl, az ország exportja 2001-től 2006-ig terjedő időszakban megkilenszereződött (2006-ban 3 milliárd liter).

Az **Európai Unióban** is folyamatos a termelésbővülés. Az Európai Unióban a bioetanol termelés első lépéseit 1992-ben tették lehetővé az 1765/92-es rendelet keretein belül, amely lehetővé tette a pihentetett területeken megtermelt növényi részek alapanyagként történő felhasználását. Míg Németországban inkább a repcét kezdték el az engedélyezett területeken termelni, addig Franciaországban cukorrépát és a búzát. Franciaországban és Spanyolországban viszonylag gyorsan beindultak az első bioetanol üzemek.

A tagállamok 2004-ben 2,5 milliárd liter, 2005-ben 2,7 milliárd liter és 2006-ban 3,2 milliárd liter bioetanol termeltek. A FAPRI szakértői szerint a 2006-os jelentős termelésbővülés után 2007-ben az Unió termelése a magas gabonaárak miatt 2,2%-kal visszaesett. Az Európai Unió fogyasztása 2007-ben 9,1%-kal nőtt és középtávon is további erőteljes növekedés várható. Tekintettel arra, hogy az EU fogyasztása jobban nő, mint a termelése, Európa nettó importőrré válhat. Amennyiben az Európai Unió 2010-ig el akarja érni a benzin- és dízelmotorokban az 5,75%-os bekeverési arányt, akkor 11-12 milliárd liter bioetanol megtermelésére lenne szükség. 2020-ig pedig az EU bioetanol termelésének 14,4 milliárd literre kellene emelkednie.

Németországban a bioetanol-termelés kapacitása elsősorban 2005-ben és 2006-ban épült ki. 2006-ban az ország 430 millió liter bioetanol termelt. A termelés nagy kapacitású üzelei: Schwedt (225 ezer m³/év, Zörbig 100 ezer m³/év, Zeitz 260 ezer m³/év). A legnagyobb Zeitzben működő gyár évente 700 ezer tonna búzát, a másik három üzem együtt összesen 1,5 millió tonna gabonát használ föl alapanyagként. A fent említetteken kívül néhány kisebb üzem is működik Németországban pl. Hannover-ben, és Seyda-ban. További üzemek építése Németországban jelenleg is folyamatban van.

HGCA szakértői szerint *Franciaországban* az etanol felhasználás a kapacitások bővülése ellenére sem nő, ennek okát a viszonylag gyér számú tankolási lehetőségben látják. Franciaország 2007-ben összesen 300 millió liter bioetanol termelt meg, annak ellenére, hogy az ország üzeleinek kapacitása 800 millió literre lennének alkalmasak. Franciaország célként tűzte

ki, hogy az EU Bizottság által 2010-re kitűzött 5,75%-os bekeverési arányt két évvel korábban, vagyis már 2008-ban elérje. 2010-re 7%-os bioüzemanyag bekeverési arány elérését tűzték ki célul. Jelenleg két bioetanol-üzem építése van folyamatban. Az üzemek tervezett alapanyaga a kukorica, a boralkohol és a cukorrépa. Az üzemek működésbe állása után 350 millió liter több-letkapacitással rendelkezhet az ország.

Irodalomjegyzék:

Biofuels Outlook, 2008 Fapri

Christian Schaper – Ludwig Theuvsen: Der Markt für Bioenergie Agrarwirtschaft, 2008 57./1.

HGCA Biofuel and Industrial News

Újonnan épülő bioetanol termelési kapacitások az Európai Unióban

Ország	Cég neve	Termelési kapacitás (millió liter)	Alapanyag
Belgium	BioWanze SA (Wanze)	300	cukor és gabonafélék
	Alco Bio Fuel (Gent)	100	búza
	Amylum (Aalst)	35	búza
Bulgária	Euro Ethyl DmbH (Silistra)	30	kukorica
	Cristal Chemicals	13	
Cseh Köztársaság	PLP (Trmice)	100	gabonafélék (esetleg cukor)
	Agroetanol TTD (Dobrovice)	60	cukorrépa
	Korfil a.s. (Vrdy)	100	gabonafélék
	Ethanol Energy (Vrdy)	70	gabonafélék, kukorica
Franciaország	AB Bioenergy France (Lacq)	250	kukorica, boralkohol
	Saint Louis Sucre / Ryssen (Dunkerque)	100	cukorrépa, melasz
	Roquette (Beinheim)	200	búza
Németország	Nordzucker AG (Klein-Wanzleben)	130	cukorrépa
	Wabio Bioenergie (Bad Köstritz)	8,4	
	CropEnergies (Zeititz)	60	cukorrépa
	Danisco (Anklam)	52	cukorrépa
	Bioetanol Emsland (Papenburg)	90	
	Prokon Nord	100	búza
Görögország	Helenic Sugar EBZ	150	cukorrépa, melasz, gabonafélék
Magyarország	Hungrana Kft	175	kukorica
	Első Magyar Bioetanoltermelők Kft.	90	kukorica
Litvánia	Bioetan	100	gabonafélék
Hollandia	Abengoa (Rotterdam)	480	búza
Szlovákia	Slovnafta	138	kukorica
Szlovénia	Enviral	75	búza
Spanyolország	Biocarburantes castilla & leon (Salamanca)	5	ligno-cellulóz
	SNIACE II (Zamora)	150	búza
	Alcoholes Biocarburantes de Extremadura (Albiex)	110	
Svédország	Agroetanol	155	gabonafélék
Nagy-Britannia	Ensus plc (Teesside)	400	búza

Forrás: Europaen Bioetanol Fuel Association, 2008 február 21-i állás

Fordítás: Keresztessyné Mohr Katalin

